

Fonetyka i fonologia języka polskiego - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Fonetyka i fonologia języka polskiego
Kod przedmiotu	09.0-WP-PEDP-FiF
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	pierwszego stopnia z tyt. licencjata
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2019/2020

Informacje o przedmiocie	
Semestr	3
Liczba punktów ECTS do zdobycia	3
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	dr hab. Marzanna Uździcka, prof. UZ

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	-	-	Zaliczenie na ocenę
Ćwiczenia	30	2	-	-	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Nabycie przez studenta:

- **szczegółowej wiedzy z zakresu współczesnego systemu fonetycznego i fonologicznego języka polskiego oraz zasad poprawnej wymowy,**
- **umiejętności rozpoznawania cech artykulacyjnych i akustycznych głosek, wyodrębniania opozycyjności fonologicznych, określania przyczyn i rozpoznawania artykulacji niepoprawnej i zaburzonej, właściwego akcentowania logicznego i psychologicznego.**

Wymagania wstępne

- pozytywna weryfikacja logopedyczna wymowy.

Zakres tematyczny

Wykład

1. Pojęcie i funkcje języka (akt mowy i jego elementy). Pojęcie znaku językowego. Dźwięki jako zjawisko fizyczne.

2. Charakterystyka współczesnego podsystemu fonologicznego języka polskiego:

- **fonetyka a fonologia, fonem a głoska;**
- **inwentarz fonemów spółgłoskowych;**
- **inwentarz fonemów samogłoskowych,**
- **warianty fonemu: pozycyjne i fakultatywne.**
- **cechy dystynktywne i redundantne języka;**
- **pojęcie opozycji fonologicznej i jej typy;**
- **kategorie fonologiczne.**

3. Akcent w języku. Akcent wyrazowy. Klityki. Zestrój akcentowy. Akcent zdaniowy.

Ćwiczenia

1. Charakterystyka artykulacyjna spółgłosek (konsonantyzm).
2. Charakterystyka artykulacyjna samogłosek (wokalizm).
3. Artykulacja dźwięków obcych.

4. Spółgłoski palatalne i spalatalizowane (synchroniczna i asynchroniczna wymowa głosek zmiękczone)h.
5. Odmianki spółgłoskowe.
6. Zjawisko koartykulacji. Antycypacja i perseweracja artykulacyjna. Rodzaje upodobnień fonetycznych (ubezdźwięcznienie, udźwięcznienia, udziąsłowienie, wokalizacja, uszczelinowienie, rozsuniecie artykulacyjne).7. Is
- tota upodobnień międzywyrazowych.
8. Upodobnienia a uproszenie grup spółgłoskowych.
9. Zasady ortofoniczne we współczesnym języku polskim.
10. Wymowa samogłosek nosowych.

Metody kształcenia

wykład, opis wyjaśniający, opis klasyfikujący, opis uzasadniający, dyskusja, dyskusja punktowa, klasyczna metoda problemowa, prezentacja

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
E.1L.W2. językoznawcze podstawy logopedii; fonetykę i fonologię współczesnego języka polskiego; teoretyczne podstawy wiedzy o języku, podstawowe zagadnienia z zakresu słowotwórstwa języka polskiego, składni i fleksji języka polskiego; podstawowe pojęcia i główne teorie socjolingwistyki; fonetykę akustyczną i wizualną;	K_W21	- aktywność w trakcie zajęć - kolokwium	- Wykład - Ćwiczenia
E.1L.U2. analizować językoznawcze podstawy logopedii; analizować i stosować fonetykę i fonologię współczesnego języka polskiego; analizować teoretyczne podstawy wiedzy o języku; prezentować podstawowe zagadnienia z zakresu słowotwórstwa języka polskiego, składni i fleksji języka polskiego; prezentować podstawowe pojęcia i główne teorie socjolingwistyki; analizować i interpretować fonetykę akustyczną i wizualną	- K_U07 - K_U20	- aktywność w trakcie zajęć - kolokwium - obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta	Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Ćwiczenia – na ocenę z ćwiczeń składają się wyniki osiągnięte na kolokwiach (50%) oraz praca samodzielna (50%)

Wykład – kolokwia. Ocena końcowa z wykładów stanowi średnią ocen z kolokwium.

Na ocenę z przedmiotu składa się ocena z ćwiczeń (50%) i wykładów (50%). Warunkiem zaliczenia przedmiotu są pozytywne oceny z ćwiczeń i wykładów.

Literatura podstawowa

Literatura podstawowa

1. Markowski A., *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, Warszawa 2003.
2. Nagórko A., *Podręczna gramatyka języka polskiego*, Warszawa 2010.
3. Ostaszewska D., Tambor J., *Fonetyka i fonologia języka polskiego*, Warszawa 2004.
4. Strutyński J., *Zarys gramatyki współczesnej*, Cz. I. *Fonetyka i fonologia*, Kraków 1992.
5. Wierchowska D., *Fonetyka i fonologia języka polskiego*, Wrocław 1980.
6. Wierchowska D., *Opis fonetyczny języka polskiego*, Warszawa 1967.

Literatura uzupełniająca

1. Benni T., *Fonetyka opisowa języka polskiego (z obrazami głosek polskich)*, Wrocław 1959.
2. Dobrzyński E, *Zasady poprawnej wymowy polskiej. Sztuka mówienia*, Kraków 1997.
3. *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Fonetyka i fonologia*, pod red. H. Wróbla Warszawa 1995.

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr Anita Famuła-Jurczak, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 11-12-2019 06:00)